

Тема 3. Правове регулювання віртуального страхування

1. Міжнародні стандарти та нормативно-правова база віртуального страхування

Правове регулювання віртуального страхування сьогодні є динамічною сферою, яка розвивається у відповідь на цифровізацію фінансових послуг. Поява InsurTech-компаній, онлайн-страховиків та нових моделей дистрибуції страхових продуктів вимагає від держав і наднаціональних органів створення сучасного нормативного середовища. Основу правового регулювання становлять як міжнародні стандарти, так і внутрішні національні законодавства, які поступово адаптуються до нових викликів.

На міжнародному рівні активно працюють такі органи, як **Міжнародна асоціація органів нагляду за страховою діяльністю (IAIS)**, **Європейська страхова і пенсійна наглядова служба (EIOPA)**, **Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO)**, а також **ОЕСР**. Вони розробляють рамкові принципи, які мають бути враховані державами-членами. Так, IAIS пропонує принципи пропорційного регулювання інновацій у страхуванні, включаючи вимоги до кібербезпеки, андеррайтингу, цифрової ідентифікації та захисту прав споживача.

Національні законодавства, у свою чергу, інтегрують ці принципи, створюючи **регуляторні пісочниці (regulatory sandboxes)** — спеціальні правові режими, в яких InsurTech-компанії можуть тестувати нові продукти в умовах обмежених ризиків. Такі пісочниці функціонують у Великобританії, Сінгапурі, Ізраїлі, Канаді, а також у низці країн ЄС. В

Україні аналогічний інструмент було запропоновано у співпраці НБУ, НКЦПФР та Мінцифри.

2. Особливості регулювання InsurTech-компаній

InsurTech-компанії за своєю природою поєднують риси страхових компаній, IT-компаній та фінансових посередників. Тому вони потребують **гібридної моделі регулювання**, яка включає не лише традиційні вимоги до ліцензування, платоспроможності та захисту клієнтів, але й вимоги до кібербезпеки, цифрової відповідності, надійності алгоритмів та штучного інтелекту.

У багатьох юрисдикціях InsurTech-компанії не мають окремого правового статусу, однак їх діяльність регулюється через спеціальні ліцензії або тимчасові дозволи, які надаються під час проходження регуляторної пісочниці. Також важливою особливістю є вимога до **прозорості алгоритмів прийняття рішень**, особливо у випадках, коли рішення (наприклад, про відмову у виплаті) приймає штучний інтелект.

Крім того, регулятори висувають вимоги до **управління ризиками** в InsurTech-компаніях: наявність плану реагування на інциденти, аудит IT-інфраструктури, розмежування доступів, резервні копії та захищені канали обміну даними. Особлива увага приділяється компаніям, що працюють із високочутливою інформацією (наприклад, у сфері медичного страхування) або здійснюють трансграничну діяльність.

3. Питання дотримання GDPR та інших вимог захисту даних у страховій сфері

Захист персональних даних є однією з найважливіших складових правового регулювання віртуального страхування. В умовах, коли клієнти

передають страховим компаніям свої паспортні дані, банківську інформацію, медичні довідки або геолокаційні трекінги — виникає потреба в жорсткому контролі за обробкою, збереженням та передачею таких даних.

У Європейському Союзі діє **Загальний регламент про захист даних (GDPR)**, який є еталоном законодавства в цій сфері. GDPR встановлює низку вимог для страхових компаній і InsurTech-сервісів: зокрема, принципи законності, мінімізації та цільового використання даних, обов'язкову згоду клієнта на обробку персональної інформації, а також право на забуття і виправлення даних.

GDPR також вимагає призначення відповідальної особи із захисту даних (Data Protection Officer — DPO) у компаніях, що обробляють великі обсяги даних. При виникненні витоку інформації компанія зобов'язана протягом 72 годин повідомити регулятора та всіх постраждалих клієнтів.

В інших країнах діють аналогічні норми: наприклад, **California Consumer Privacy Act (CCPA)** у США або **Постанова №13/2020** у Бразилії. Усі вони мають на меті збалансувати інноваційний розвиток InsurTech з базовими правами споживача на конфіденційність та контроль над своїми даними.

Для віртуального страхування дотримання таких вимог стає **не лише юридичним обов'язком, а й важливим фактором довіри клієнтів**. Компанії, що інвестують у кібербезпеку, шифрування даних, прозору політику обробки даних — отримують репутаційну перевагу на ринку.